

Roda contínua de formació i consens. PUNTA AL LLAPIS

D'influències i favors

Xavier Bonfill

Servei d'Epidemiologia Clínica i Salut Pública; Centre Cochrane Iberoamericà. Hospital de la Santa Creu i Sant Pau. Barcelona.

Una trucada inesperada

La Cesca recordava perfectament la nit en què per primera vegada va sentir parlar de la Sole. Havia arribat tard a casa, cansada de tot el dia i s'havia estirat al sofà abans de pensar en res més. Li agradava estar així, mirant el cel ja fosc de l'hivern a través de la finestra, sense parar-se en cap cosa en especial. Segurament era el primer moment de relaxació que tenia durant el dia i li semblava estar per fi salvada de qualsevol contingència i maldecap.

Però, ai! El telèfon va sonar i la va retornar al món que volia oblidar. La veu que li parlava era la del Martí Coll, un antic professor seu de batxillerat al qual pràcticament no havia vist des d'aquella època. Sempre havien tingut una relació cordial però poca cosa més. De primeres no s'imaginà que la podia trucar per alguna cosa relacionada amb la seva feina d'ara, perquè està clar, al Martí l'havia conegut molt abans d'estudiar Medicina i de començar a fer-se oncòloga.

–Hola, Martí, com vols que no et recordi? –li respongué a la pertinent pregunta de l'antic professor. Tampoc ha passat tant temps...

En Martí no estava per gaires floritures i anà directe al gra. Havia trucat a casa d'ella, al poble, per aconseguir el seu telèfon, atès que havia sabut per un altre antic alumne seu que ella es dedicava al càncer, precisament a l'hospital on havien de tractar a la seva actual dona, la Sole. L'havien diagnosticat de càncer de mama ja feia 4 anys i després dels corresponents tractaments i d'estar prou bé durant aquest període li havien detectat una metastasi al fetge. Des de l'hospital comarcal on la portaven els havien recomanat anar a algun centre de referència i ell havia optat pel seu hospital entre d'altres raons perquè hi treballava ella.

–Perquè sempre va bé tenir-hi un conegut, oi? –li preguntà.

–I tant, és clar que sí... –respongué ella.

Després d'haver quedat per veure's a l'hospital el dia que tingués la primera visita, la Cesca es tornà a estirar al sofà però ja no es pogué relaxar. No pensava en la Sole, a qui ni tan sols coneixia sinó en la darrera part de la conversa amb en Martí, és a dir, si va bé o no tenir coneguts a l'hospital on t'han d'atendre.

No era la primera i segur que no seria l'última vegada que algú relativament conegut o desconegut li demanava alguna mena d'intercessió davant del sistema sanitari. De fet, no es tractava de cap favor en concret, al menys en aquell cas. D'altres n'havia tingut en què algú li feia saber que portaven molts mesos en una llista d'espera per una pròtesi de genoll; o que el metge que els havia tocat no era gaire simpàtic; o se li demanava si podia obtenir informació més detallada perquè només la rebia la dona del pacient en qüestió amb qui no es parlaven... La Cesca se'n sortia com podia d'aquestes peticions. La majoria de les vegades eren situacions en què no hi podia fer res, perquè eren penyores del sistema públic o problemes familiars on se'n cuidava prou d'entrar-hi. Però a l'hora de justificar la seva impossibilitat per atendre la corresponent sol·licitud sempre tenia la impressió que l'interlocutor de torn pensava que no s'hi interessava prou, que si realment volgués podria fer el favor reclamat perquè ja se sap els metges entre ells s'ho arreglen sempre que els convé...

Aquesta creença popular no deixava d'incomodar-la perquè ella sabia que, no sempre però sovint, aquella velada acusació era veritat. No portava gaires anys ficada en el món mèdic però ja havia presenciat o fins i tot protagonitzat prou tractes de favor a l'abast només d'alguns privilegiats. Privilegiats que no només eren els metges i les infermeres i la resta de professionals sanitaris: per descomptat, el personal administratiu, tècnic, de neteja, etc. trobaven també la tecla més adient per fer saber que el pacient X o Y o Z era parent de *fulano*; i què dir dels gestors, amb tants compromisos seus i de fora, especialment dels polítics, de tots colors. Encara recordava com poques setmanes després d'haver entrat a l'hospital com a resident, fou testimoni de les llargues explicacions que el seu adjunt li donava al director mèdic de l'hospital, que

Correspondència: Dr. Xavier Bonfill
Servei d'Epidemiologia Clínica i Salut Pública
Hospital de la Santa Creu i Sant Pau
C/ Sant Antoni M. Claret, 171
08041 Barcelona
Tel. 935 537 810
Fax 935 537 809
Adreça electrònica: xbonfill@santpau.cat

havia interromput el passi de visita de tot l'equip per interessar-se per un determinat pacient. Quan el director va marxar, li sobtà que l'adjunt li deixés anar amb total complicitat: "Hauríem de tenir recomanats del director més sovint! Potser així s'assabentaria d'una vegada que triguen més d'una setmana a fer-nos una ressonància i fins i tot miraria d'arreglar el problema... No te jode!".

La Cesca intentava tractar a tothom per igual però sabia que no era possible. De vegades els qui manaven més que ella li donaven l'ordre pertinent: a aquell pacient no li ingressis ningú al costat; ves a Medicina Nuclear i parla directament amb ells per tal que a la pacient del càncer de tiroides li facin la gammagrafia màxim demà... Fins i tot si no li donaven instruccions sabia que convenia que amb alguns pacients tot anés sobre rodes i el més ràpid possible, que tenien un entorn clínic o polític que els feia diferents i que la seva feina (els tràmits, les programacions, els informes, les explicacions) estaven sotmesos a un escrutini especial, més enllà de l'habitual del pacient i els seus familiars. Convenia quedar-hi bé, a nivell col·lectiu i per què no, també individual: quan la cuinera més veterana de l'hospital li va dir a l'adjunt que la seva neboda havia quedat encantada amb la Dra. Gaiat no pogué deixar d'estarrufar-se i fou la primera cosa que recordà quan aquella pacient tornà a ingressar...

Li feia ràbia que passessin aquestes coses i que s'interposessin en la relació, que ella aspirava a que fos natural, entre els seus pacients i ella. De mica en mica, però, aniria descobrint molts altres condicionants...

De moment, incorporant-se del sofà, s'anotà a l'agenda el nom complet de la Sole i el del metge que la portava, amb qui miraria de parlar-hi ben aviat...

Explicitant l'interès

Feia dos o tres dies des de la trucada del seu antic professor quan la Cesca es disposà a explorar si podia fer-hi alguna cosa. Sabia que es tractava d'una dona amb bon estat general diagnosticada d'un càncer de mama feia uns anys i tractada generosament amb quimioteràpia, hormonoteràpia i també amb anticossos monoclonals quan li diagnosticaren la metastasi al fetge. L'enviaven per valorar cirurgia i per això l'havien remés al Dr. Maurici Portabella, un especialista en el tema. La Cesca l'havia vist un parell de vegades, participant en una sessió clínic o dinant a prop seu al menjador. Era un home que s'acostava a la seixantena, aparentment molt segur de si mateix i amb una cara que, sense saber per què, la feia posar seriosa.

Des de recepció li havien dit que el Dr. Portabella estava entrant al seu despatx de consultes externes, just acabades les visites i a punt d'anar a dinar. Segurament la Cesca hagués preferit trobar-lo ocupat per tenir l'excusa de girar cua però tal com se li plantejava sabia que si hi havia de parlar no tindria ocasió més propícia. De manera que respirà profundament i picà la porta de la consulta tot obrint-la i entrant mig cos a dintre.

—Perdoni la interrupció, Dr. Portabella. Que puc parlar amb vostè un moment?

—Sí, és clar. Passa i seu, nena. De què es tracta? La Cesca va ignorar la familiaritat del cirurgià perquè preferia mantenir el bon rotllo que semblava apuntar. Per això li va estendre la mà amb cordialitat i mirant-lo als ulls, drete davant la taula, es presentà:

—Segurament vostè no em coneix, em dic Cesca Gaiat i sóc R3 d'Onco. Resulta que hi ha una pacient que es diu Sole Martín Rovira que és coneguda meva i sé que ha vingut a visitar-se perquè se li valori una possible resecció de la metastasi hepàtica.

—Ah! la Sole Martín. Sí, home sí, una dona molt ferma. I el seu marit, tot gros i amb la barba desarreglada. Molt trempats tots dos, em van dir que són professors. És clar, estan molt amoïnats perquè després de 5 anys sense malaltia i quan pensaven que ja se'n podien oblidar, patapam! la metastasi al fetge.

—Sí, això és el que em van explicar. I teniu decidit què fareu?

—Home, per a mi està clar que l'hem d'operar i treure-li tot el que puguem. A la TAC que portava només es veu una imatge d'1 cm al lòbul dret i per això li he demanat una ressonància. La meua idea és, quan tingui el resultat de totes les proves, portar-la al comitè. Però vaja, no crec que hi hagi sorpreses i n'estic segur que això és el que acabarem fent. Tu has vist tot el tractament que ha rebut fins ara, que li han posat els teus col·legues?

—Sí, sí, vaig veure l'informe.

—I què, no et sembla correcte?

—I tant, l'han tractat de manera molt estandarditzada.

—Doncs, això! Que ara ens toca actuar a nosaltres perquè aquesta dona vol viure i ja m'ha dit que fem el que haguem de fer, que d'aquí sis mesos serà àvia i li fa molta il·lusió.

—Està clar. De fet, he vingut perquè ells m'ho han demanat. Ell fou professor meu de francès i em cau molt bé. Per això, per a la seva tranquil·litat, li diré que està en bones mans i que no cal que pateixin.

—Home, no és per dir-ho, eh? Però som un dels equips amb més experiència en aquestes lesions encara que, ja saps, la fama és injusta i a més alguns només viuen per acaparar-la. Però ja et dic jo que pocs hospitals tenen la casuística d'aquí. El que passa és que de tanta feina no tenim temps de publicar els resultats, que si no... I, en part, la culpa la teniu els residents: abans li deies al teu R: "d'aquí 15 dies vull que t'hagis revisat les 200 històries d'aquests pacients..." i no havies de patir, que t'ho feia segur. Ara és diferent: entre les lliurances, l'*aminoemtoxa* i la cara de fàstic que posen alguns quan els ho insinues se te'n passen de seguida les ganes...!

—Home, Dr. Portabella, que no tothom és així! El que passa és que abans el resident era un esclau sense gairebé cap dret i ara les coses s'han formalitzat més.

–Sí, maca, sí, molts drets i pocs deures! Que si avui no em puc quedar perquè tinc classe d'anglès, que si és divendres, que si... En els meus temps fins i tot els dissabtes veníem a passar visita i si ens trucaven a la nit per alguna operació interessant t'asseguro que veníem volant i la mar d'agraïts.

–Són uns altres temps, què hi farem! Ara l'he de deixar perquè tinc una sessió d'aquí poca estona i volia mirar de menjar alguna cosa abans.

La Cesca s'aixecà i el Dr. Portabella feu el mateix. Ella sentí com, paternal, li posava la mà a l'espatlla tot acompanyant-la suaument cap a la porta.

–Doncs, escolta'm noia, digues a la Sole que sobretot no pateixi... I tu, ja ho saps, sempre que ho vulguis, ja saps on sóc. Jo compto que d'aquí 3 setmanes ja pot estar operada, o sigui que si vols llavors torna i podem mirar el resultat de l'anatomia patològica.

La Cesca sortí de la consulta un xic embafada però contenta d'haver complert amb el favor demanat. Trucaria al Martí i li explicaria la conversa amb el Dr. Portabella, convençuda que poca cosa nova li aportaria. Però alhora n'estava segura que el Martí i la Sole se sentirien més protegits i *très hereux* per la seva gestió... S'apuntà a l'agenda no oblidar-se d'anar a veure la Sole quan l'operessin.